

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN

SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN

(16:de årg.)

Utgiven av Socialdemokratiska Kvinnornas Centralstyrelse.

Stockholm 1920, A.-B. Arbetarnes Tryckeri

<p>N:r 7 Juli</p>	<p><i>Prenumerationspris:</i> 2: 50 pr helt år, 1: 25 pr halvt år. Lösnummer 20 öre. <i>Annonspris:</i> Å sista sidan 25 öre pr mm, å textsida 40 öre pr mm.</p>	<p>Redaktör: RUTH GUSTAFSON Brännkyrkagatan 27 St. Tel. Söder 74 94.</p>	<p>Morgonbris' expedition: ANNA SVENSSON, St.-Tel. Söder 78,98 Grindsgatan 10, 3 tr., Stockholm.</p>	<p>1920</p>
-----------------------	--	---	---	-------------

Statstankens problem.

Statstanken som sådant, väckt till liv för mångtusende år sedan, har ännu ej "kommit till klarhet". Dess problem har ställts upp bland alla folk, och man har efter olika förmåga sökt en lösning. efter för tidens och utvecklingens påfrestningar. Det ligger i sakens natur att statstankeproblemet ej kan slutgiltigt lösas förrän och i den mån människan själv kommit till klarhet. den blom och frukt först genom inbillningskraftens och tankens högre ligande livsprocesser. Det är med statskonsten som med all annan konst. Den fullföljer inbillningskraftens växlande

Gjoli: TIGREUSKA KUSTEN.

Samhälls- och statsordningar ha byggts upp av statskloka snillen, av rådsförsamlingar och folkförsamlingar. Och deras verk har, även i väsentliga stycken, förr eller senare sviktat och givit Statstanken — liksom allt vad tankeheter, och som är värt detta namn — ligger på ett högt andligt plan. Framspirande ur den mänskliga känslans och den yttre tillvarons mark, sätter ideal och lyckas i den mån, dessa ideal framspringa ur en ren och stark mänsklig känslas tillflöden — och misslyckas i samma mån som dessa saknas. Vad som dessutom gäller konst i allmänhet,

att den måste gå igenom det mänskliga omdömet, den samlade tankens ofta krävande och ingående censur, innan den förklaras vara äkta, det gäller även för statskonsten — så mycket mera, som denna berör, ingriper uti och omfattar hela människomaterialet, vilket efter hand utdanats till ett allt större och känsligare statskonstens instrument.

Liksom jordbruket nu för tiden har ett annat ideal att sträva till än vad det hade förr — beroende på ett förstorat material — så gäller det även för statskonsten att i vår tid gå efter nya linjer och begagna nya medel, passande för det förändrade och förstora- de människomaterialet. Härvid är det ingen förhävelse, om man påstår att vår tids statskonst bör äga en friare och högre resning än vad de gamla tiderna fingo nöja sig med.

Då det gäller att utvälja eller förkasta olika materiel för nutidens statsbygge, visa sig en hel del "samhällsbevarare" mycket angelägna att framhålla och förorda den gamla, bepröva- de materielens förträfflighet och att nedsätta värdet hos allt som kallas nytt. Vad man bland "samhällsbevararna" i all synnerhet vill hålla på såsom en viktig och oundgänglig ingrediens även vid det nya folktempelns uppmur- ning, är den "gudaingivna" statstankens ideal, som för sin oförgängliga hållbarhets skull står "utom tävlan" gent emot allt vad man annars kunde finna på. Detta ideal innebär, påstås det, icke allenast den sammanhållande kraften mellan de enskilda stenarna i samhällsbyggnaden, utan även den fullständiga ritningen till densamma i fullfärdigt skick. Då emellertid nutiden i erfarenhetens skola lärt sig mera misstro mot än tro till de gamla ide- alens hållbarhet och ändamålsenlighet — varje tid, gammal och ny, har lärt på samma läxa! — bör man kunna vänta att de nya "byggnadsmännen" ej obesett skola hålla till godo med vad som sålunda anbefalles, utan att de skola verkställa en förutgående ana- lys av de föreliggande byggnadsämne- na innan dessa komma till användning. Det som kan vara murket eller vittrat av det gamla materialet — detta är naturligtvis alltid "beprövat!" — bör ju sorgfälligt utgallras, om man vill bygga starkt och för en lång framtid. I all levande organism försiggår en stoff- växling, för att behålla livet friskt och starkt. Denna lag råder även för den levande statsorganismen, för så vitt den ej skall stanna i växten, för- tvina och dö.

I våra dagar har den "gudaingivna" statstanken hunnit allt mer övergå till den materia, som genom "stoffväxlingen" försvinner ur statskröppen. Den mosaiska statstankens ideal — från början en levande kraft, uppbyren av folkets tro på Abrahams familjegud

och på Mose krigsbetonade statskonst — blev slutligen genom Kristus förflyttad från denna jorden och omplan- terad i en annan värld — en nödfalls- åtgärd som även det gamla Egyptens profeter tillåto sig, då de ville tillför- säkra sitt land och sitt folk ett varaktigt bestånd, undan förödelsens stor- mar. Liksom Kristus utlovade ett nytt Zions berg och ett nytt Jerusalem i ett återuppståndet Kanaan — där de tolv apostlarna skulle få intaga var sin "domare"-tron och regera över de tolv Israelstammarna — så försäkrade även de egyptiska profeterna, tusentals år före Kristus, att Egypten, med alla dess inrättningar, skulle återuppstå i en egyptiernas egen himmel. — Den "gudaingivna" muhammedanska statstankens ideal, buret av "tron", levde ett livskraftigt liv i århundraden, till nytta och nöje för dess anhängare, och till skada och sorg för "de otrogna" kristna motståndarna. Även detta krigsbetonade statsideal har så småningom blivit allt mindre färgrikt och lockande för fantasin och tanken. Trots den "kristtrogne" tyske kejsa- rens och kahlifens, Muhammeds efter- trädare, förenade och kraftiga bemö- danden under världskriget, kunde nu- tidens muhammedaner i gemen ej för- mås att "i tron" höja profetens fana och börja "det heliga kriget" mot de otrogna engelsmännen.

Det bastardsartade, obestämbara statsideal, som blev en frukt av de maktlystna "kristna" prästernas och furstarnas samarbete under den mörka medeltiden och som genom sin onatur- liga dualism av "andligt" och "världs- ligt" i tävlan om statsmakten sönder- slet Europas folk under århundraden, uppbares ej längre av en levande tro bland de s. k. kristna folkmassorna — trots prästernas spasmodiska protester och inbillska skenföreställningar.

Den spirande socialdemokratiska statstanken — vars ideal denna korta artikel ej är avsedd att behandla — på- stås från borgerligt håll innebära blott en "teoriserande" politik, med svaga eller inga rötter i verklighetens mark. Dess framträngande från mörkret till ljuset och till den fulla utvecklingen skulle sålunda sakna de grundläggande förutsättningarna. — Vad man vill, det tror man så gärna! — De borgerliga borde i stället låta sina gamla statsideal passera revy inför historiens lysande genius — våra dagars blixtljus är kanske för starkt och bländande! — och den egna bristen på livsdugliga stats- ideal skulle därvid måhända upp- täckas! S o c i a l d e m o k r a t i n räknar i alla händelser ej mångtusen- åriga fantomer och sekelgamla fördo- mar till de bärande krafterna i stats- konstens nybygge!

C. F. N u m a n.

Husmodersskolor med barnavård.

Maria husmodersskola i Stockholm börjar den 2 augusti sitt elfte arbets- år, varför här erinras om skolans upp- gifter. I första rummet vill den bereda sina elever för uppgiften att en dag med kloket och omtanke sköta ett eget litet hem. Men undervisningen i späd- och småbarnsvård, matlagning och söm- nad kan även bli ett gott underlag för vidare utbildning för den, som vill ägna sig åt husligt arbete såsom förvärvs- arbete. Kostnadsfritt kunna de elever, som så önska, få sin kurs förlängd med 3 mån. på någon av skolans specialav- delningar. I ljusa, ändamålsenliga lo- kaler meddelas den praktiska och teo- retiska undervisningen av fackutbil- dade lärarinnor.

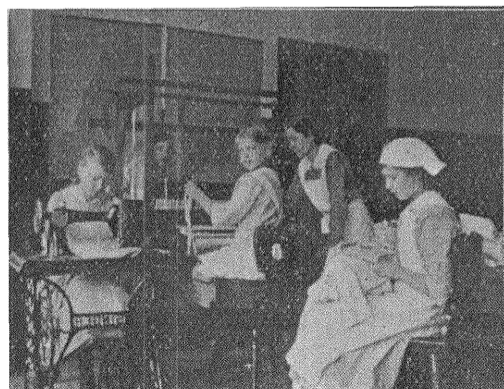
Den teoretiska undervisningen om- fattar hälso- och sjukvårdslära, födo- ämneslära, medborgarkunskap, upp- fostringslära, hemvårdslära och bokfö- ring. Dessutom upptager arbetsplanen sång och gymnastik.

Ansökan åtföljd av skol- och läkare- betyg samt intyg om målsmans tillå- telse ställes till styrelsen för Maria hus- modersskola med barnavård och lämnas hos skolans föreståndarinna. För elev, som fyllt 15 år, finnes möjlighet till att erhålla statens stipendium.

År 1917 beviljade riksdagen ett för- söksanslag på 50,000 kr. till husmoders- skolor. Av anslaget erhåller husmo- dersskola med 16 elever, 11 effektiva arbetsmånader och på sitt program även praktisk barnavård 2,800 kr. så- som grundanslag. För skola med över 20 elever erhålles för överskjutande an- talet elever 150 kr. pr elev, dock med en slutsumma av högst 3,700 kr. och mot villkor, att den eller de, som anord- nat skolan, tillskjuter lika mycket.

Skola utan praktisk barnavård erhål- ler endast 2,000 kr. såsom grundanslag och 100 kr. pr elev under för övrigt villkor lika med föregående. Möjlig- het finnes även för skola med lägre elevantal än 16 att erhålla statsbidrag.

Den avsevärda skillnaden i anslag till skola med praktisk barnavård och skola utan, har tillkommit för att för-

Slöjdsal i Maria husmodersskola.

Barnen läras att hjälpa mor.

må så många skolor som möjligt medtaga ämnet.

Mot ämnets upptagande här har gjorts den anmärkningen: "Eleven är för ung, innan hon har användning för denna kunskap, har hon glömt det mesta av den". Visst är hon ung, men hon får ju inte vara för ung att efter slutad folkskolekurs gå ut i förvärvsarbete såsom fabriksarbeterska, springflicka eller — barnjungfru. Som det sistnämnda bör det för både flickan själv och barnet, hon skall ha hand om, vara en fördel, att hon under sakkunnig ledning fått åtminstone grepp på arbetet. Och den dag hon håller det egna barnet i famn, är säkert så mycket kvar som respekten för vissa allmänna regler vid vården av ett friskt barn och för läkarens vilja när barnet är sjukt.

Ämnets betydelse som uppfostrande moment kan knappast överskattas. En elev mera kall och otillgänglig blir under arbetet bland de små hjärtligare, mjukare, och övergångsålderns kantigheter slipas omedvetet. Det går nämligen ej att hålla det lilla hjälplösa spädbarnet i armarna och samtidigt knuffa sig fram. Det finnes ännu ett skäl för denna undervisning. Vad allt möter ej t. ex. den unga fabriksarbeterskan därute i livet under kampen för tillvaron? Huru ofta, bland det myckna goda, också sådant som ej skyr tillfoga henne skada. Skulle hon ej då ha haft rätt till en på ett grannliga sätt bibringad kunskap om, att hon som kvinna äger lyckomöjligheter för både sig själv och andra, men också att just dessa lyckomöjligheter lätt trampas, om hon ej själv vet skatta dem högt. Men att vid lektionerna i hälso- och sjukvårdslära bibringa henne denna kunskap, utan det stöd barnavårdslära och praktisk spädbarnsvård giver, berövar ämnet den innerlighet och helg, varpå det här så naturligt vilar. Och då all barnavård borde börja med moderns vård, varför ej börja denna vård under de år då av barnet blir kvinna? Gavs åt flickan under dessa år den förebyggande "vården", kom troligen samhället åtminstone i många fall ifrån den lika sorgliga som dyrbara upprättande vården på våra uppfostringsanstalter och räddningshem.

Två distriktskonferenser.

Skånes socialdemokratiska kvinnodistrikt

samlades till konferens söndagen den 13 juni i Folkets hus i Lund. Lunds kvinnoklubb hade i samband med distriktsstyrelsen pyntat salen med blommor och grönt och denna försommarens fagraste fågling lyste och hälsade oss alla välkomna. För den lekamliga spisen hade även Lundaklubben samt distriktsstyrelsen sörjt på ett ypperligt sätt. Sålunda hade vi nöjet att få tillbringa hela dagen i Folkets hus, där konferensdeltagarna gemensamt intogo middagsmåltid och en utmärkt god sådan, serverad direkt från Folkets hus restaurang.

Konferensen öppnades av distriktets ordf., fru Anna Linders, Malmö, som hälsade de närvarande ombuden hjärtligt välkomna i ett litet anförande, där även synpunkterna för vårt gemensamma arbete och mål belystes.

Styrelse- och revisionsberättelserna lades med godkännande till handlingarna.

Att leda konferensens förhandlingar utsågs fru Lindstedt, Lund, till referent valdes fru Maja Björkman-Broberg och till sekr. fru Gustafson.

Första frågan, nykterhetsagitationen bland arbetarklassen, inlämnad av Lunds kvinnoklubb, inleddes av fru Olivia Nordgren, Trälleborg. Talarinnan betonade nödvändigheten av ett effektivare och mera energiskt upplysningsarbete bland de organiserade arbetarna för nykterhetsidéerna. Beklagade att denna fråga, som för arbetarklassen är en livsfråga av djupaste betydelse, ej beaktas mera eller förstås djupare. Ett socialiserat samhälle kommer att förbli en utopi intill dess arbetarklassen först förverkligar den stora befriande idé nykterhetsvännen arbeta för, rusdrycksförbudet, den enda form mot det elände, missbruket av spritdrycker åstadkommer, den enda frälsningen för att rädda det unga uppväxande släktet från faran.

En intressant diskussion utspann sig efter inledningen. Kongressen beslutade enhälligt att antaga en resolution föredragen av fru Nordgren. Resolutionen var förut antagen vid stortrejksmötet i Hornsbergs hage i Stockholm 1909, men kongressen ansåg den vara ett uttryck för kvinnornas tankar i frågan.

De omedelbara, storartade och för många oväntade verkningarna av det provisoriska rusdrycksförbudet ha slagit världen med häpnad. Fylleriförseelserna upphöra, olyckshändelser och brott till följd av dryckenskap försvinna. Krögarnas kassor, som till största delen fylldes av de fattiga arbetarnas slantar, utsina. Brännvinsmagasin och ölkrogar stängas under det att proletariatets solidaritetskänsla samlar skarorna till värn

om hem och härd och kamp för en framtid, som åt kommande släkten skall bjuda rättvisa och lycka åt alla.

Skola Sverges arbetare utan protest finna sig uti, att alkoholkapitalet ånyo tillåtes slå sina polyparmar kring många tiotusentals svenska medborgare; att tusentals män och kvinnor årligen offras på alkoholkapitalets moloksaltare; att alkoholistkapitalisterna även för framtiden plundra arbetarklassen på över 100 miljoner kronor årligen; att fängelserna, dårhusen och sjukhusen fortfarande till stor del fyllas av alkoholismens offer; att samhället genom en s. k. laglig näring, håller proletariatet nere i okunnighet, i fattigdom, i politisk och social vanmakt.

Eller vore det icke lämpligt och fullt värdigt att nu säga ifrån, att vi icke tolerera en näring, vore den än så laglig, vars huvudsakliga uppgift är, att ruinera arbetarklassen?

Kamrater i hela landet, må vi lämna all onödig diskussion om moderatism och absolutism. Låtom oss samlas om den stora uppgiften: arbetarklassens frigörelse ur andligt och ekonomiskt förtryck. Vägen till den frigörelsen går bl. a. över rusdrycksförbudet, det effektiva och permanenta.

Vidare antogs på fru Åkessons förslag följande slutkläm i ett annat uppdrag:

Vi vädja till kvinnorna att värna hemmen mot brännvinspannornas herravälde! Besinna, att intet intryck är starkare än det barnen föra med sig från barnaåren i föräldrahemmet. Det är brist på ansvarskänsla, det är brist på humanism, det är icke förenligt med en demokratiskt upplyst tid, att skolans fostrande inflytande i denna fråga nedbrytes av de exempel många barn erhålla genom brännvinstillverkning inom hemmen.

Vi måste nu alla känna som medborgare. Vi äro alla ansvariga för vårt folks öde utåt och inåt. Vi måste tänka och handla en för alla och alla för en.

Handen på hjärtat! Vi börja kampen mot den lömska fienden: För hemmen, för barnen, för ungdomen!

Socialdemokratiska kvinnornas centralstyrelse.

Nästa punkt på dagordningen gällde distriktets upplösning. Malmöklubben hade inlämnat frågan därför att den ansåg klubbarna blevo betungade med för stora organisationsapparater genom att vara anslutna till både förbund och distrikt. Alla de närvarande ombuden talade emellertid varmt för distriktets fortbestånd, och ansågo att Malmöklubben inte ägde någon befogenhet att inkomma med en sådan fråga, ty det står varje klubb fritt att tillhöra distriktet eller ej, och så länge ett så representativt antal klubbar voro anslutna till distriktet ansåg konferensens närvarande ombud sig icke av någon anledning kunna sympatisera med eller förstå Malmöklubbens motion. Med alla röster mot två (och dessa utgjordes av Malmöklubbens ombud, som rest till konferensen med bundna mandat att rösta för nedläggandet av distriktet) beslutade konferensen att som hittills slå vakt om distriktets organisation och kämpa för dess framgång och för representationsrätt i en framtid inom den förbundsstyrelse som representerar Sverges socialdemokratiska kvinnoförbund och vars sammansättning

konferensens ombud ansågo icke rättvisligen bör utgå enbart från Stockholm utan även från landsorten genom distriktet.

Lomma och Landskrona klubbar hade motionerat om en effektivare agitation. Efter debatten gjorde konferensen följande uttalande:

Konferensen ger den blivande distriktsstyrelsen i uppdrag att på ett energiskt sätt verka för den muntliga agitationens och upplysningens bedrivande på de platser där klubbar finnas eller kunna bildas. Dessutom anser konferensen, att den skriftliga agitationen genom partipressen för såväl kvinnosakliga som socialistiska spörsmål i övrigt bör bedrivas kraftigare än hittills.

Landskronaklubben hade gjort en hemställan till konferensen att upptaga till behandling och göra ett uttalande med anledning av de pågående fosterfördrivningsprocesserna och de utomordentligt stränga och orättvisa straff som de kvinnor, vilka voro inblandade i denna sorgliga belägenhet, blivit dömda till. Konferensdeltagarna uttryckte sitt ogillande av den moraliska rättsprincipsidé, som dömer enbart kvinnan för en handling som konsekvent borde uppbäras av båda parterna, mannens och kvinnans gemensamma moraliska ansvar. En ändring häruti ansåg konferensen vore nödvändig för en modernare och friare uppfattning i frågan. Konferensen beslutade att uppfordra förbundsstyrelsen att skyndsamt gå i författning om att nådeansökan inlämnas för de i senaste fosterfördrivningsmålet dömda kvinnorna och genom namnteckningar över hela landet resa en opinion mot det skändliga sätt samhället ännu tillåter, att olyckliga övergivna kvinnor prisgivas och dömas.

Konferensens deltagare uttalade sig för att den socialdemokratiska kvinnörörelsen bör bedriva en energisk agitation för att den kvinnliga representationen inom partiets olika institutioner blir starkare, icke minst i landstingen, där konferensens medlemmar ansågo kvinnliga representanter borde finnas i mycket större utsträckning.

Till styrelse för nästa år valdes fruarna Olivia Nordgren, Trelleborg, Lindström, Lund, fröken Hanna Pettersson, Lund. Fru Anna Linders, distriktets förutvarande ordf., hade undanbett sig återval, på grund av bristande tid.

Att nästa konferens hålles i Lund om ett år — var enhälligt beslut.

Maja Björkman Broberg.

Medelpads soc.-dem. kvinnodistrikt

hade den 6 juni årskonferens i Sundsvall, besökt av ett 30-tal ombud och övriga klubbmedlemmar.

Konferensen öppnades av distriktets ordf., fru Vestberg, som med några ord

Medelpads soc.-dem. kvinnokonferens.

hälsade de närvarande välkomna, varpå till ordf. för konferensen utsågs fru Anna Larsson, med fröken Elin Bergkvist som sekr.

Av verksamhetsberättelserna framgick, att klubbarnas antal i distriktet f. n. är 14 med ett medlemsantal av 500. Inkomster och utgifter balanseerar å kr. 598:89. Under året har varit anordnad en agitationsturné i distriktet med fru Ruth Gustafson som talare, besökt av sammanlagt 1,100 personer. En ny, livskraftig klubb har bildats vid Eriksdal. Berättelserna godkändes och beviljades styrelsen full och tacksam ansvarsfrihet.

Från Centralstyrelsen hade inkommit en skrivelse angående anordnande i höst av en föreläsningsserie i ämnet: "Hemmet, skolan och samhället". Beslöts tacksamt emottaga erbjudandet samt söka få så många klubbar som möjligt att anordna möten för ifrågasvarande kurser.

Med anledning av det föreliggande förslaget till obligatorisk sjukförsäkring påpekade Ortvikens kvinnoklubb i en framlagd motion den stora orättvisa i lagförslaget, som vill tillerkänna kvinnorna endast 50 öre pr dag i sjukersättning. Vädjade till konferensen att medelst protest söka åstadkomma en ändring innan förslaget upphöjes till lag. Fru Larsson föredrog en av Anna Åbergsson i Morgonbris publicerad redogörelse för förslaget innebörd och sedan en del talare konstaterat den faktiska orättvisan mot kvinnorna beslöts instämma i Centralstyrelsens förut till konungen ingivna skrivelse i frågan. Därjämte vädjades till klubbarna att med stöd av sakligt materiel taga upp saken till förnyad diskussion.

I nykterhetsfrågan hade motioner inkommit dels från Essviksklubben, dels från Johannedals-, Tunadals-, Vi- och Sund—Skönviks klubbar gemensamt, vilka båda motioner utmynnade i en vädjan till konferensen att hos veder-

börande söka verka för totalt rusdrycksförbud, grundat på allmän folkomröstning. Debatten härom blev synnerligen skarp och särskilt kritiken mot kvinnokongressens uttalande i nykterhetsfrågan var ganska från. Konferensen enade sig slutligen om en protest och ett krav, som återfinnes å annat ställe i dagens tidning.

Till ombud i den blivande förbuds-kommittén utsågs fru Selma Nordlander.

Nästa fråga rörde klubbarnas ställning till kvinnodistriktet, vilken kan sägas ha kommit i ett nytt skede i och genom förbundets tillkomst. Samtliga talare voro ense därom att distriktet även i fortsättningen är nödvändigt för samarbetet och kontakten klubbarna emellan. Enhälligt beslöts också att distriktsverksamheten skall fortsätta.

Till distriktsstyrelse valdes fruarna Disa Vestberg, Edit Öberg, Selma Nordlander, Anna Larsson, Magda Lindholm, Lina Jacobsson och Stina Eriksson med fruarna Ida Jupén, Linnea Byberg och Olga Löjdkvist som ersättare. Revisorer: fröknarna Elin Bergkvist och Jenny Hamlund samt fru Nanna Jonsson. Suppleanter blevo fruarna Lina Pettersson och Anna Eriksson.

Med anledning av inkommen skrivelse från A. B. F:s distrikts studieledare beslöts instämma i förslaget om bildande av ett distrikt för A. B. F:s studiecirkel och valdes som ombud till detta fröken Elin Bergkvist med fru Anna Larsson som ersättare.

Distriktets ombud vid februarikonferensen, fru Anna Larsson, lämnade därpå en synnerligen ingående och detaljerad rapport över kongressförhandlingarna, särskilt uppehållande sig vid förbunds-, distrikts-, nykterhets- och marthaföreningsfrågorna, vilka ju kunna anses ha varit de mera brännande. Vidare rapporterade fru Nordlander från den nybildade hembiträdesföreningen samt meddelade fru Öberg att

Kvinnokongressen i Genève.

Kvinnokongressen i Genève blev efter åtta dagars förhandlingar avslutad den 12 juni. I kongressen deltog 250 ombud, vilka nu de flesta återvänt hem, medan några stannade för någon tid vid schweiziska kurorter. Som kongressens viktigaste resultat kan antecknas att den internationella rösträttsalliansen är säkerställd och att mrs Capman Catt är återvald som ordf. för två år. Sveriges ledamot i styrelsen är fru Anna Wicksell och en representant från Schweiz är invald i densamma.

De ekonomiska förutsättningarna för en propaganda i de ännu rösträttslösa länderna äro garanterade. Arbetsprogrammet visar en rad nya propagandametoder, såsom bättre förberedelser för kvinnornas kommande medborgerliga verksamhet genom bättre skolning, åstadkommande av en rikare feministisk litteratur, hållande av feriekurser i kvinnofrågor etc. Vidare har beslutats att upprätta en specialkommission, som skall syssla med de problem som beröra kvinnornas arbete i det offentliga livet i de länder där kvinnorösträtt redan införts.

Alliansen skall söka skapa en förbindelse med Nationernas förbund i syfte att arbeta för kvinnorösträtten i de länder där den inte är införd.

Ett förslag om skapandet av ett ständigt sekretariat inom folkförbundets ram blev med knapp majoritet avslaget. Däremot beslöts att anordna kvinnokonferenser varje år i det land där det blivande folkförbundets ledning blir förlagd. Dessutom antogs ett arbetsprogram vari hävdades kvinnornas rätt till inträde i alla förvärvsgrenar och offentliga uppdrag och statstjänst samt erkännande av principen lika lön för lika arbete. Vidare kräves avskaffande av den dubbla moralen samt en utveckling av barnavårdslagstiftning för utom äktenskapet födda barn.

Kongressen avslutades med ett offentligt möte, anordnat av Männens internationella förening för kvinnorösträtt och uttalade mötet sig för männens medverkan för kvinnorösträttens införande i Schweiz.

goda förhoppningar finnas att inom en ej alltför långt avlägsen framtid mellan husmödrar och hembiträden få till stånd bindande avtal, som reglerar såväl arbetstid som löneförhållanden.

Under högsommaren planerades för anordnande av en större friluftsfest och valdes till förverkligandet av densamma en 5-mannakommitté.

Ett marknadsminne.

På marknaden på stadens torg
En liten flicka går.

Hon ser all grannlåt där med sorg
Och saknad, ty hon får
Av mamma icke någon slant
Att köpa något grant.

Hon går från bod till bod och ser.
(Det kostar ingenting.)
Ett baktråg, kavel, nagg hon ger
Sin blick, bland andra ting,
Men 40 öre kostar det;
En hel förmögenhet.

I åttaårig barnasjäl
Det minnet etsats in.
Det var den första tanke väl,
I detta barnasinn
Till reflexion, fast blott i smått,
Om fattigdomens lott.

Hon missnöjd hemåt sig beger;
Då träffar hon en tant,
Som henne känner och som ger
Till "något gott" en slant.
Det åtta öre var hon fått,
Och nu fick flickan brätt.

Hon springer, nej, hon flyger nu.
(En längtans dröm hon vann.)
Ty åtta öre kostar ju
En luftballong, så grann.
Och snart hon nått sin längtans hopp
Och sin affär gör opp.

Hon är, att nå sin drömda skatt,
Så ivrig, liten tös.
När hon i snöret skall ta' fatt
Hon miste ta'r och — lös
Försvinner han högt över skyn
För hennes häpna syn.

Och stor blir hennes barnasorg,
Men ingen klagan hörs.
Hon springer ifrån marknadstorg
Och grannlåt och hon förs
I fantasin till — ny ballong
När hon blir stor en gång.

Se'n dess har mången lyckodrom
Försvunnit i det blå.
Men konsten till att kunna glömma
hon kan nu förstå.
Att kunna börja om på nytt,
När lyckodrommen flytt.

E. Ö.

Konferensen, som präglades av gott samförstånd och saklighet samt otvetydigt gav vittnesbörd om nödvändigheten och nyttan av dessa årligen återkommande mönstringsdagar för distriktets klubbar, avslöts därefter med några varmhjärtade ord av ordföranden efter att ha pågått i 6 timmar.

E. Ö.

De som så och de som skörda.

Det är stort att vara med om sänings-tiderna, det torde vara än mer högtidsfullt att deltaga i skördefesterna. Men ack, vi som nått upp i den ålder att vi hunnit vara med om idéernas såväl sådd som skörd, vi veta att aldrig blir denna senare så vacker som odlaren drömmer, när han "sår i mörka mul-len" under sitt fasta hopp på sol och vår!

Nu slå nog inga hjärtan så som när vi den första maj vandrade ut för första gången till Ladugårdsgärde, då de trötta, de tunga, de gamla gestalterna och de käcka, de modiga, de unga sida vid sida buro fanorna med åttatimmarskraven! Att ha varit med då och gråtit av rörelse, är något som nu kommer oss åldrade att gråta av vemod. Vi drömde då om en segrande arbetsadel. Vi varsna visserligen nu ädlingar inom socialdemokraternas arbetarled. Men huru få mot dem drömmen såg! Huru länge måste vi ej ännu vänta på denna adel, som har självtuktens, självförädlingens, självprövningens allvar över pannan. Huru många agnar ha ej under årens lopp blandats med vetekornen!

Eller vi minnas ännu längre tillbaka, när på 1870-talet den rörelse började, som nu äntligen utmynnat i den nya äktenskapslagen. Började med den lilla F ö r e n i n g e n f ö r g i f t k v i n n a s ä g a n d e r ä t t, i vars styrelse några framsynta män — generaldirektör Fridolf Almquist, C. J. L. Almquists halvbror, och kommandörkapten Oskar Stackelberg, vars pennnamn var O l o f S t i g — tillsammans med några högt bildade kvinnor verkade för att få fram motioner i frågan. Men hur långsamt, hur tungt gick ej arbetet! Endast de, som medarbetade — denna var den enda förening där jag någonsin deltagit — veta i vilken uppförsbacke, i vilket uselt före man var ute. Men männe de gifta kvinnorna nu efter den nya lagen skola visa att den tro med vilken vi då skrevo och talade om alla goda kvinnliga egenskaper, ej skall komma på skam? Eller den kvinnliga rösträtten? Huru svällde ej våra hjärtan när vi började tala om den? Vilka stora ord vi brukade! Huru vi trodde, trodde trots allt, trodde blint. Nu ha många rösträttskvinnor i krigslandens varit k r i g s t a l a r e.

Dessa minnen ha vaknat under det vi stå inför en ny äktenskapslag — liksom snart inför bruket av vår rösträtt — och när nu vid rådsbordet sitter en socialistregering.

Vi, som på 1890-talet första maj gingo till Ladugårdsgärdet, att höra de

”röda” talen och sångerna; vi, som från 1870-talet år efter år arbetade för att få en liten, liten bättring i äktenskapslagen; vi som — på 1890-talet — började tala om kvinnornas rösträtt, vi ha ej allenast hunnit bli gamla och grå. Vi ha blivit mycket undersamma, mycket orofulla vid tanken på det unga kvinnosläkte, som skall hämta frukterna av de långa striderna för en bättre samhällsordning, ett bättre äktenskap, en bättre rösträttsordning. Vår enda tröst är att även i vår ungdom voro de tänkande få. Och dock ha dessa få kraftigt dragit världen framåt.

*

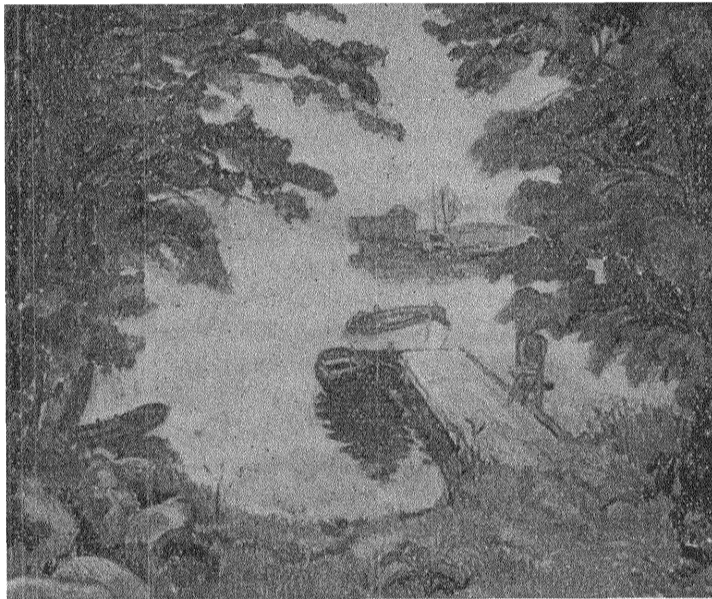
Sedan denna världs begynnelse har det ju varit ungdomens art att glömma trädgårdsmästaren medan de njuta frukten av träden, han planterat. Denna glömska kan göra gamla kämpar för en idé vemodiga men icke förvånade. Det, som både gör ont och oroar, är den tanklösa självklarhet med vilken de unga bruka de rättigheter, dem de gamla åt dem vunnit. Huru få av de unga socialisterna ha verkligen levat sig in i de stora banbrytarnas öden och tankar? Huru få äro ej de unga kvinnor, som ens känna namnen på de personer, som år efter år — och stick i stäv mot allmänningen — arbetade för en av de många rättvisa ändringar, dem den nya äktenskapslagen kommer att medföra? Huru få komma om tio år att minnas ens namnen på de kvinnor, som från mitten av förra århundradet — i Amerika och senare i Europa — arbetat för kvinnornas rösträtt?

*

För de, vilka äga den tacksamhetskänsla, som Goethes djupa blick såg vara en av de ädlaste mänskliga dygder, finnes nu en möjlighet att behålla åtminstone några namn i minnet. Och detta tack vare den själv mest minnesvärda och tillika mest anspråkslösa av rösträttens kämpar, Ann Margret Holmgren. Genom tre småskrifter — nr 228, 229 och 230 i Verdandis serie — har hon på ungefär 150 sidor berättat Kvinnorösträttens historia i utlandet och de nordiska länderna samt slutligen givit en skildring av Susan B. Anthony, som man kallat Amerikas ”grand old woman”. Ett namn, Susan Anthony inför världen bär med samma rätt, som Ann Margret Holmgren själv kan bära det inom Sverges rörelse för kvinnans rösträtt.

För den, som personligt känner Ann Margret Holmgren — moder för en stor barnskara och mormor till en ännu

större flock av barnbarn — låter det nästan som en saga, att denna nu sjuttioåriga och vithåriga, lilla, fina, bräckliga dam, med det vackra, aristokratiska anletet och väsendet — från ”Ystad till Haparanda”, som det sammanfattande uttrycket lyder, höll föredrag. De handlade alla om den kvinnliga rösträtten och efter dem stiftades alla de rösträttsföreningar, vilkas namn man läser på det hängsmycke, rösträttskvinnorna skänkt A. M. Holmgren till tack för enastående bragd. De mödor, hon hade att genomgå, voro så stora, att följderna blev en sjukdom, som vara nära att kosta hennes liv. Men om detta faktum talar hon icke i sin nyssnämnda skrift rörande kvinnorösträtten i de nordiska landen! Och om några år, när de unga damerna ”onesta” fram till valurnorna, komma

Arvid Nilsson: BÅTBRYGGA I REGNDIS.

de nog ej ens att känna namnet på den kvinna, som var nära att ge sitt liv för den rätt, dessa unga då utöva som endast!

För den ungdom — kvinnlig som manlig — vilken ännu kan lyssna till stora förkunnelser och se upp till höga föredömen, bära de nämnda tre småskrifterna bli en väckelse. Först och främst till tacksamhet mot författarinnan själv och mot de kvinnor hon tecknar såsom kämpar för den stora rättstanken. Det faller av sig själv, att de båda första småskrifterna fordrat en stark begränsning och det är förvånande, att de dock äga ett så rikt innehåll. Eller rättare sagt, det skulle förvåna om de ej bure Ann Margret Holmgrens namn. Ty hon har fått den goda féens alla goda gåvor, även den att behaga, ej blott som kvinna utan såsom talekvinna för idéer, dem hennes förstånd klart genomtänkt och hennes hjärta brinnande älskar. Dessa egenskaper framträda starkast i skriften om Susan Anthony, som A. M. H. hade glädjen att personligt känna. Men den inre elden och den klara blicken lysa även ur de bägge första, historiskt re-

fererande. Att här lämna någon framställning av skrifternas innehåll vore mycket illa. Jag kommer hädanefter att fråga varje ung kvinna om hon läst A. M. Holmgrens tre småskrifter? Och — om hon icke gjort det — låta henne veta: att innan så skett, är hon ovärdig den rätt, hon genom andras förtjänst erhållit!

Ann Margret Holmgren har icke stannat vid att ge den nämnda historiken över de förflutna striderna, hon vill även bereda kvinnorna för de kommande. Hon har påpekat behovet av ett kvinnors medborgarförbund där alla politiska partier skulle samlas i arbete. Hon har uppdragit riktlinjerna för ett sådant förbund, om vilket hon hoppas, att det skulle öka kvinnornas mod, självtillit och handlingslust, utlösa deras krafter och hålla deras entusiasm levande. Eller — för att anföra hennes egna ord — ”ett sådant medborgarförbund skulle kunna samla Sverges kvinnor för stora mål och i sin mån bidra till att skapa enighet och samförstånd mellan kvinnor i alla åldrar och samhällsställningar. Därjämte skulle det internationella samarbetet ge en vidgad horisont och tjäna till ömsesidig hjälp och till solidaritet i den fredssträvan, som måste bli kvinnornas världsmission, och om vilken en amerikansk författare säger: ”Framtiden beror av om kvinnans vilja att göra världen till ett hem, skall besegra mannens att göra den till ett slagfält.”

Utan tvivel är A. M. Holmgrens förslag mycket värt att beakta. Men efter den mörksyn på kvinnorna, som åren 1914—1920 givit, torde kvinnorna komma att förlora vad de under sin rösträttskamp drömt i fråga om sitt inflytande till det goda, ifall de låta uppsluka sig av de nu bestående partierna. Endast ett oberoende parti är värdigt kvinnornas och den nya ungdomens krafter. Men detta är en annan historia. Platsen att kämpa för den tanken, är icke här i den socialistiska ungdomstidningen!

Nu ges däremot en god anledning att uttrycka glädjen över, att såväl socialismen som kvinnorösträtten nått upp för de svåraste backarna, en glädje, som djupt kännes av

Eder Ellen Key.

(Ur Frihet.)

**AGITERA för MORGONBRIS,
din EGEN tidning!**

Undret.

(För Morgonbris av Anna-Lisa Hjort.)

Patienten, som på eftermiddagen burits in på isoleringen, låg och lyssnade till sjuksköterskans bortdöende steg därute i den långa korridoren. När det blev alldeles tyst och han kunde föreställa sig, att hennes egen dörr sakta gått igen efter henne, gled ett nästan ängestfullt drag över hans ansikte. Så hade han nu hört hennes steg, dag efter dag, månad efter månad, dö bort på samma sätt. När hon hunnit till sin egen dörr, han visste precis hur många steg det var dit, räknat från den sista dörren här nere i korridoren, där hon brukade avsluta kvällsronden, kändes det som om den sista dynningen av en dag försvunnit, en dag, som tog med sig ett stycke av hans hastigt förrinnande liv. Det ängestfulla uttrycket i hans ansikte skärptes; det återspeglade sig uttrycksfullast i hans blick som liksom tättnade i en intensitet, men endast sällan numera såg i dessa drag, där förintelsen redan tecknat så tydliga spår. Ett ögonblick lade han handen på ringklockan för att ringa på sjuksystemen, som han fått för vana att göra under de sista veckorna när sådana här obarmhärtiga sinnesstämningar togo honom fången, men så drog han hastigt handen tillbaka under det ett vekt, nästan ömt uttryck flög över hans ansikte. Nej, hon behövde vara i fred hon också. Stackars syster hade haft en het dag i dag. När när detta veka uttryck låg över hans ansikte, såg man först hur ungt detta i själva verket var. Det tillhörde en helt ung man, nästan en

ungling. Inte ens sjukdomen fruktansvärda härjningar, de skarpt framträdande röda rosorna, som bjärt stucko av mot det övriga ansiktets klekhet, kunde fördunkla detta faktum. De smala läpparna voro vackert skurna, ehuru linjen kanske kunde kallas för vek, för att tillhöra en man. Hakan däremot var kraftig, sköt litet trotsigt utmanande fram.

Innanför den höga, vita pannan började nu tankarna plöja den gamla, vanliga fåran. Han visste ju förut, att det inte fanns något mera resultatöst än dessa tankar; nötte hjärncellerna var ju det enda de gjorde, och ändå ville de ej släppa sitt tag. Hans öde, som han nu under ett helt år, alltsedan han för alltid måste släppa kontakten med det varma, pulserande livet därute, sett så obarmhärtigt klart utstakat för sig, liknade, mer än något annat, en återvändsgränd. Vad hade han i den längre att göra? Behövdes kanske inte tiden såväl som hjärnsubstansen till andra, mer ändamålsenliga tankar? Vad väntade han då på, vad drömde han om? Undret! Han log litet bittert. Var fanns väl det under, som kunde ge honom tillbaka hans fysiska kraft, eller åtminstone hindra den förhärjande makt, som dag efter dag, lik en outsläckt eld, förtärde de organ med vilka han allena kunde uppehålla förbindelsen med

denna tillvaro, som, ehuru den kallades jordbunden, dock för honom, som var satt utom räckhåll för allt, gömde ovärderliga skatter.

Att det skulle vara så svårt att släppa! Han visste ju, att om han endast haft det modet, skulle det bli lättare efteråt. Det var emellertid just detta mod, han saknade. Detta tankarnas fullständiga uppgivande av allt, som ännu band honom vid denna tillvaro, var det så endast en liten ynkelig rest av det, han en gång räknade som sitt, hade för honom blivit liktydigt med det totala utplånandet; och det var för detta han bävade. Så länge ännu hjärtat klappade och blodet i ådrorna talade om sitt materiella ursprung, ville han ej uppgiva det liv, till vilket han väl ändå en gång i något avseende varit ämnad. Det är inte lätt, att göra sig beredd att dö i vårtid, när allt därute i naturen förnyar sig, när den obetydligaste planta, det mest för-

Arvid Nilsson: I TRÄDGÅRDEN.

krympta träd skjuter skott på nytt, och genom naturens mäktiga drift blir i tillfälle att fylla sin uppgift.

Vilken underbar dag det varit i dag! Genom de vidöppna fönstren hade solen strömmat och med västanvinden, som svepte in, hade han tyckt sig ta emot alla vårens väl lukter. De första gullvivorna hade också syster i dag ställt in på hans bord. Han älskade de blommorna; det hade alltid förr blivit högtid inom honom när han för första gången kunde hälsa dem om våren. Syster hade velat taga ut blommorna i kväll, för att inte doften skulle bli för stark till natten, men han hade bett för dem som för den stora knippan nyutsprucket björklöv, som en av de friskare patienterna plockat åt honom i dag. Gullvivorna och björklövet hade hela kvällen sänt till honom en nästan oavbruten doftström. Ibland träffade den honom som en lätt stöt, detta blommornas egendomliga driftliv, ibland förflyktigades den och blev nästan omärklig. Medan han nu låg här, fylld av majkvällens underbara mystik, fick så småningom en mera rofylld sinnesstämning makt med honom. Det var som om doften och den svala vinden sövde de oroliga tankarna. Över skogskanten lyste en enda stjärna med klar silverglans. Stjärnor — — — Hur ha-

de de inte alltid förr haft förmågan att lugna honom. Ingenting stämde väl till en sådan andakt som en stjärnhimmel; ingenting gjorde tankarna mera djupa och stilla.

Stilhet. Han slöt plötsligt ögonen, där han låg. Ett leende drog ett ögonblick över hans tårda drag. Han hade ju aldrig varit stilla. Den rastlösa rösten i hans inre hade ju aldrig låtit honom vara i fred. Inte ens sedan han erhållit vetskap om sin sjukdom hade han låtit hejda sig; tvärtom föreföll det honom, som om den blivit ännu mera pockande sedan dess. Ack, det fanns ej en febril vind, av vilken han ej låtit sig föras med, ej ett livets lockande äventyr, i vilket han ej varit innesluten dessa två, tre sista år! Vad var det nu för röst, som viskade till honom ordet: stilhet? Stilhete — — — den absoluta vilan — — — var den kanske ändå det slutliga målet? Eller var det först sedan man kommit i besittning av den, som man började förstå meningen av det andra, det största och viktigaste, det eviga?

Drömmen om det oändliga, det oförstörbara, bära vi ju alla inom oss? För somliga betyder det visserligen inte annat än generationernas liv, släktets uppehållande på just denna planet, men för alla dem, vars hopp, liksom hans, grusats i detta avseende, måste det ju så småningom få en större, vidare betydelse. Ett annat, mera utvecklat återupprepande av jaget, därom drömde väl individualisterna, livspirat ur den gudagnista varje människa gömmer inom sig. Om denna längtan hade väl ingen skrivit så vackert som Fröding i den där sär eget djupa och fina dikten: Giv liv och grönska:

När grenen förtorkar och ej mera grönskar, och vårens tårregn på hans dödsqual gräter, då är hans liv blott det att liv han önskar, att längtan finns med liv att fyllas åter.

Du kära vår, finns livet i din tår, så gråt mig grön, du kära, ljuva vår!

Vårens tårregn. Ja, nog visste han hur salta de tårarna kunde vara! Grärelsens bittra smärta. Hur mycket hade ej runnit och hur mycket skulle ej år efter år rinna av den såddan inom dessa väggar? Men längtan hade de kanske ändå innerst bevarat? Den längtan, som i sig innesluter hoppet om återuppståndelse och förnyelse. Och det var det till sist, blott det, som skulle åstadkomma undret? Inte det under, han hitintills, i förtvivlans maktlöshet, trotsigt pockat på, men som endast hjälpt till att påskynda det, som går under namn av slutet, men som endast är en mer eller mindre smärtsam övergång. Nej, det under, som inte endast bär denna lilla stofftyngda form av tillvaron i sitt sköte, utan också så många andra, rikare utvecklingsformer. I harmoniska sinnesstämningar roade det honom ibland att erinra sig sin barndoms naiva föreställningar i detta avseende. Han såg då, liksom skärpt, för sig den lilla pilten därhemma vid barn-

Om Sarojini Naidu.

(För Morgonbris av Ada Rosen.)

När nu vår långväga indiska gäst, mrs Sarojini Naidu, lämnat oss, kan det vara av stor nytta för vår kännedom om Indien att sammanfatta, vad vi fått lära av henne om hennes eget land. Vi veta på det hela taget så litet om det, geografiska läroböcker vimla av felaktiga uppgifter, den äldre litteraturen på engelska eller i översättning innehåller föga av intresse för vår tid, och fördjupar man sig i den, vinner man ingen kunskap om det Indien, som håller på att växa fram med nya former och nya livsuppgifter. Om den yngre litteraturen gör sig skyldig till så mycken misstolkning, vad skall man då säga om den äldre! Följden är att det lilla vi veta om Indien inte överensstämmer med verkligheten, och mrs Naidus besök här borde framkalla hos oss en livlig önskan att mera i detalj taga reda på Indiens livsförhållanden.

Jag minns att innan hon kom hit någon karaktäriserade Indien som änkebårens och barnäktenskapens land. Och med ett visst avståndstagande. Vad lärde hon oss om dessa saker? Jo, att det var änkornas egen vilja, som förde dem till bålet, därför att de kände sig ej kunna leva sedan deras älskade lämnat dem, och att i Indien äktenskapet var så heligt därför att makarna ansågos ha levat tillsammans i föregående existenser för att fortsätta i kommande. Äktenskapet var i Indien en själarnas förening, och därför överlevde det förgängelse och död. Blott fem procent av änkorna bestego — frivilligt — bålet, och våra föreställningar om detta bruk äro mer och mindre fantastiska, alla grundade på alldeles oriktiga uppgifter. Sedan 150 år har ingen änkebränning förekommit i Indien.

Vi fingo också höra om änkornas liv. Hur det är ägnat åt att tjäna och hjälpa, varhelst de behövas. Hur asketisk och självförsakande deras tillvaro gestaltat sig till följd av att det jordiska mistat sin lockelse, då de ej få glädjas åt det i dens sällskap, som för dem var uttrycket för all glädje och lycka.

Vad barnäktenskapen beträffar, sade oss mrs Naidu att de uppkommit under förflutna tider, då fäderna så ofta måste gå ut i krig och lämnade sin dötrrar oskyddade, prisgivna åt erövrarnas godtycke. För att på bästa sätt sörja för dem brukade fäderna, innan de gävo sig ut i kriget bortlova sina dötrrar åt sina vänners söner — båda kontrahenterna voro ofta barn, när en sådan överenskommelse ingicks — men sedan visste föräldrarna, att de kunde vara lugna för sina dötrrars framtid. Dessa tidiga trolovningar försvinna nu mer och mer, och åldern för äktenskapsingående framskjutes likaså.

Om kastväsendet fingo vi värdefulla upplysningar. Flertalet västerlänningar yttra sig om det som vore det något oerhört barbariskt, utan att tänka på att i Europa indelningen i olika stånd skilt samhällsmedlemmarna i fullt ut lika "vattentäta skott" som någonsin kastindelningen och därtill alls ej grundat sig på så förnuftiga och naturliga förutsättningar. Kastväsendet är en ursprunglig uppdelning av arbetet inom nationen på så sätt att yrkeskickligheten å ena sidan och den individuella psykiska förmågan å andra sidan bäst kunna göra sig gällande. De som ägde kunskap och intelligens vårdade de intellektuella intressena. De som hade mod och styrka blevo nationens försvarare. Köpmän och lantbrukare bildade en tredje grupp, som betryggade landets framtida välstånd. Och de, som ej ägde några av alla dessas egenskaper, tjänade landet på ännu andra sätt. Inom kasterna ha under

tidernas lopp stora förskjutningar ägt rum. En braman kan vara tjänare hos en man av lägsta kasten men anses alltid som överlägsen sin arbetsgivare i kunskap och bildning. Och personer inom de lägsta kasterna kunna komma att intaga en framskjuten ställning inom det sociala livet. Kastväsendet anpassar sig således efter den nya tiden genom att ikläda sig smidigare former.

Vi fingo också höra, att den indiska kulturen har mångtusentåriga anor. Att dess religion kan kännetecknas som självförverkligande genom självförnekelse; att frånvaron av varje exklusivitet hos den indiska kulturen, som mer än varje annan bygger på det universella broderskapet, kunnat hålla den vid liv, sedan andra gamla kulturer sopats bort.

Vi måste förstå detta, att ur de olika religiösa åskådningar som Indien alltid med så mycken tolerans låtit leva sida vid sida om sina egna har dess högsta ideal utvecklats sig, nämligen självförnekelsen. Indiens öde, sade mrs Naidu, har varit att bli missförstått av europeerna, och detta har kommit från vår sida till följd av okunnighet, likgiltighet och självtillräcklighet. Vi ha sett ner på Indien som något underlägset, inte värt vårt intresse och våra forskningar. Vi ha därför inte förstått att detta självförnekelsens ideal som också är de kristnas ideal förverkligats i Indien men inte hos oss i Europa annat än i undantagsfall. Mrs Naidu var därför i sin fulla rätt, då han gisslade vår europeiska civilisation och dess frukter. Han hade rätt, då han sade, att våra handlingar inte vittna om Kristus, att vi inte förstått vår religion, att vi äro barbarer, att vi glömma vår religionsstiftares första och sista uppmaning till oss: att förneka oss själva. Känna vi oss inte underlägsna, när vi höra henne säga: Vår religion känner ej straff och hämnd. Syn den är straff nog i sig själv. När hon fortsätter: Det finns något ännu större än lekamligt bröd: Medlidandets bröd och förståelsens dryck. Världen svälter även av brist på andlig förståelse, andlig samverkan. Kunde vi blott i handling omsätta hennes ord, att barnen måste få lära sig kärlek och självförsakelse, innan bönen om frid kan uppfyllas. Kunde vi blott assimilera med oss den tanken, att det endast är ytliga oväsentligheter, som skilja nationerna åt — det osynliga mänskliga ha vi alla gemensamt. Och när mrs Naidu talade om barnet som världens frälsare, framhöll hon, att det blir det endast om det får lära sig förstå andra folks själar och kultur, så att därur må kunna födas sympati, ur sympati samverkan och ur samverkan harmoni, som skall förgöra hatet ur världen.

kammarfönstret med pannan tryckt intill rutan i allvarlig åskådan av det stora undret, den stjärnbeströdda vinterhimmeln. Det hade alltid varit hans allra käraste sysselsättning. Hur hade det inte glatt honom då att tänka sig att alla dessa lysande punkter voro avlägsna världar, vilka människorna emellertid en gång, en efter en, skulle komma att taga i besittning. Litet längre fram hade väl denna tankeflykt inte blivit annat för honom än en vacker saga, men vem vet ändå hur mycket sanning det i verkligheten kan ligga i dessa barnsliga föreställningar.

Den sjuke spratt plötsligt till i sina drömerier. Ögonblicket därefter log han emellertid, ljust, lyckligt. Dörren hade sakta öppnats och sjuksystemen kom in i rummet. Patienten tyckte att hon på något egendomligt sätt sammanföll med hans tankar, när hon nu nästan ljudlöst gled fram över matan bort till hans säng,

— Jag kunde inte gå och lägga mig, sade hon i den dämpade ton, han under oroliga

dagar lärt sig hålla så mycket av, förrän jag sett hur det stod till med er så här litet längre framåt natten? Ni är väl inte — —. Hon avbröt sig och tog ofrivilligt ett steg tillbaka, när hon varseblev det stilla, nästan lyckliga uttrycket i patientens ansiktet, så olikt de sinnesstämmningar, hon annars blivit van att läsa där, och vilka understundom kunde fylla henne med en känsla av djup maktlöshet.

— Tack syster, sade han i samma dämpade ton hon använt, med det ljusa uttrycket ännu kvardröjande över ansiktet. Ni är alltid så vänlig. Nej, jag känner mig inte sämre. Det förefaller mig i stället som om jag inte — — på länge — — känt mig så harmoniskt stämd som just nu. Till er kan jag säga det, fortsatte han, ty jag tror, att ni skall förstå mig. Ni vet ju också hur länge jag hitintills förgäves sökt komma till någon klarhet?

Anna-Lisa Hjort.

A. B. F:s 8:e verksamhetsår avslutat.

Arbetarnes Bildningsförbunds åttonde verksamhetsår är nu avslutat. På verksamhetens olika områden ha under detta år gjorts större framsteg än under något år hitintills. Orsaken till denna framgång torde dels vara att tillskriva den lättnad av det ekonomiska trycket, som världsfreden medfört, dels den lagstadgade begränsningen av arbetstiden, som givit de svenska arbetarna bättre möjlighet än förut att ägna sig åt självbildningsarbete. Vidare har författningsreformerna ställt tusentals arbetare inför nya samhällsuppgifter, som fordra större kunskaper av arbetarna; här har A. B. F. genom sina föreläsningkurser och studiecirklar haft en stor uppgift att fylla.

Under det gångna året ha 805 studiecirklar varit i verksamhet mot 515 året förut. Bibliotekens antal har ökats från 358 till 431. Under året ha nybildats ej mindre än 314 studiecirklar och återupptagits 60 gamla, under senaste året nedlagda cirklar. Cirkelarna ha förvärvat böcker för omkring 48,000 kr. mot 29,000 året förut. Som statsanslag ha cirkelarna erhållit böcker för 10,612:59. För innevarande år har begärts ett statsanslag till A. B. F:s studiecirklar av kr. 18,377:07.

Föreläsningverksamheten har tredubblats. Föreläsningkursernas antal uppgår till 312 med 1,200 föreläsningar mot 103 kurser och 425 föreläsningar föregående år. Av staten har för år 1919 tilldelats förbundets föreläsningverksamhet 5,000 kr. och för 1920 12,500 kronor.

Till slut några prov på mrs Naidus diktkonst:

Palankinbärarnas sång.

Lätt, ack så lätt glider bärstolen i gång,
den vajar likt blomman för vind vid vårsång;
den flyter som fågeln på gungande ström,
den svävar likt löjet, den ler i en dröm.
Glatt, ack så glatt under sånger och glam,
som pärla på band glider bärstolen fram.

Mjukt, ack så mjukt glider bärstolen i gång,
den vandrar som stjärnan i skyn vid vårsång;
den dansar likt solglint på speglade hav,
den smyger likt tår, som du knappast vet av.
Lätt, ack så lätt under sånger och glam,
som pärla på band glider bärstolen fram.

Den följande dikten upplästes av mrs Naidu vid det möte, som ägde rum i London 1915, och då en resolution fattades för självstyrelsen för landet:

Moder, vak upp! dina barn dig kalla,
på knä de dig hälsa, de dyrka dig alla.
Se, natthimlen rodnar: den drömmer om dagen.
Vi sover du ännu av sorgerna slagen?
O, kasta den tyngande bojan till sida
och vig våra händer till bragder som bida!

Vi skola ärva din stolhet och styrka.
Vårt hjärta ett altar är att dig dyrka,
ett hem att dig hägna, en sköld att dig trygga.
Aldrig vi svika dig, aldrig vi rygga.
Må hävden ditt namn genom tiderna bära,
må stjärnehög stråla ånyo din ära!

A. R—n.

Ändring av lagen om fosterfördrivning.

En hemställan från Socialdemokratiska kvinnoförbundet.

Fru Signe Wessman å Svenska socialdemokratiska kvinnoförbundets vägnar samt advokaten fröken Eva Andéhn ha till justitieminister Åkerman överlämnat en skrivelse, ställd till konungen, av följande lydelse:

Undertecknade få härmed hemställa, att eders k. m:t måtte snarast möjligt låta verkställa utredning om ändring av de i 14 kap. 26 par. strafflagen upptagna bestämmelserna om fosterfördrivning och att därvid måtte tagas i övervägande, i vilka fall sådan användning av fosterfördrivande medel, som avses i nämnda lagrum, fortfarande bör vara belagd med straff.

Vi hemställa, att i varje fall förslag måtte framläggas vid nästkommande års riksdag om sådan ändring av samma lagrum, att straffskalan mildras, så att möjlighet gives att meddela villkorlig dom, och häktning icke så ofta som för närvarande behöver förekomma.

Denna hemställan har å Sverges socialdemokratiska kvinnoförbunds vägnar undertecknats av Anna Sterky, Agda Östlund, Signe Wessman, Anna Johansson-Wisborg, Anna Svensson, Amanda Frösell, Anna Lindhagen och Ruth Gustafson.

Justitieministern lovade att ägna all uppmärksamhet åt ärendet. I justitiedepartementet äro såsom särskilt tillkallade att utreda denna fråga utsedda nyutnämnde konsultativa statsrådet W. Linder, professor Johan Thyrén och borgmästare Jacob Petersson. Den gjorda hemställan, som säkerligen biträdades av stora kretsar utom Sverges socialdemokratiska kvinnoförbund, står i närmaste samband med det mål, som den 30 juni förevar vid rådhusrätten och varvid sjuutton kvinnor åtalats för ifrågavarande brott. Samtliga med undantag av en hava varit inmanade i häkte, men blevo tolv vid första rannsakingen försatta på fri fot. En av kvinnorna har blivit sinnessjuk.

Kommissionärer!

Morgonbris' expeditions adress: Fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10, Stockholm Sö.

Alla penningförsändelser och rekvisitioner skola sändas dit.

Prenumerera på
MORGONBRIS!
som är arbetarrörelsens
kvinnotidning, och således
bör finnas i varje
arbetarhem.

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Iggesunds kvinnoklubb.

höll sitt första årsmöte den 14 mars, till vilket möte den inbjudit sina män. Mötet öppnades med Internationalen. Efter att dagordningen blivit godkänd, fortsatte mötets förhandlingar, varvid års- och revisionsberättelser godkändes och styrelsen beviljades full och tacksam ansvarsfrihet.

Klubben bildades den 9 mars 1919 av fru Disa Vestberg med 12 medlemmar. Under året har hållits 22 ordinarie och 2 extra möten, samt 5 styrelsesammanträden. Mötena ha varit väl besökta, och har där förekommit diskussioner och föreläsningar. Bland frågor som diskuterats må nämnas nykterhetsfrågan, ävensom klubbens ställning till omformuleringen av nykterhetsparagrafen i partiprogrammet. Likaså i olika skolfrågor varvid fattats beslut, som även nått det resultat, att skoltiden för de yngre klasserna i skolan blev 1 timme framflyttad på morgonen; även angående erhållande av dricksvatten i skolorna, vilket därigenom även ordnats.

Klubben har under året hållit 3 fester tillsammans med Iggesunds Arbetarekommun. Den 11 okt. höll klubben fest med L. J. Andersson från Iggesund som talare. Efter festen hölls paketauktion med god behållning. Likaså anordnade klubben s. k. julmarknad den 3 och 5 januari 1920. Även den med god förtjänst.

I den av C. S. anordnade agitationsveckan hade klubben den 19 nov. anordnat offentligt möte med fru Agnes Söderkvist från Västerås som talare.

Klubben har under året genom klubbens kommissionär sålt 340 exemplar av Morgonbris. Likaså har hemscaffats och sålts broschyrer i och för agitation och upplysning.

Klubben är sedan 1 aug. 1919 genom Iggesunds Arbetarekommun ansluten till partiet. Ävenså är klubben representerad i kommunalfullmäktige med 1 medlem och i fattigvårdsstyrelsen med en suppleant. Likaså deltog klubben med intensiv agitation vid landstings- och kommunalfullmäktigevalen.

Styrelseval för kommande arbetsår företogs och valdes Lovisa Strandberg, korr. sekr., ordf. Klara Eriksson, Olga Haglund, sekr. Emmy Persson, Lydia Edin, kassör. Revisorer blevo Anna Johansson och Lydia Nordgren.

Intresset för klubben har ej varit synnerligen stort i ett så folkrikt samhälle som Iggesund, men vi hoppas, att Iggesunds kvinnor, i synnerhet arbetarkvinnorna, skola mer och mer lära sig inse att vi böra hjälpas åt, alla som en, för att komma framåt, och att vi ha nytta av en förening, där vi kunna försöka undervisa och upplysa varandra i de många viktiga frågor, som kräva kvinnornas medarbete, både i det kommunala och politiska livet.

Med hälsning till kvinnoklubbarna och intresserade kamrater landet runt från

Iggesunds kvinnoklubb,
klubbens ordf.

Varför ^{skola} vi giva ^{barnen} ENERAGON?

Jo, därför att det i lättast absorberbara form tillför organismen just de ämnen (speciell de organiska fosforföreningar), som barnakroppen behöver för sin fysiska och psykiska utveckling. Klenta barn bliva förvånande fort friska, pigga och motståndskraftiga. ENERAGON, kraftnäring, väl blandad med mjölk, välling, gröt eller omeletter enligt bruksanvisningen tages utan svårighet. ENERAGON-MALTOS, ENERAGON-KAKAO smaka utmärkt och tagas med begärighet.

ENERAGON-preparaten förordas av svenska läkare, tillhandahållas å apoteken och i drogaffärerna.

Tillverkas av

A.-B. PHARMACIA, STOCKHOLM.

Kontrollant: Professorn Fil. Doktorn K. A. Vesterberg.
Prospekt på begäran direkt från bolaget.

Från Spånga kvinnoklubb.

Ett år har åter gått, ett verkligt arbetsår, men även med den glädjen att det fört oss alltid något steg framåt. Årsmöte hölls den 1:sta april och ur verksamhetsberättelsen vilja vi göra ett litet utdrag. 12 ord. möten hava hållits, alla välbesökta. En hel del frågor hava diskuterats efter sedan inledningsanföranden hållits, dels i Kooperationen, bostadsfrågan, nykterhetsfrågan m. fl. Även i skolfrågor har klubben med intresse tagit del, föredrag om de nya fortsättningsskolorna ha hållits av förste lärare Gustavsson, och nu under senare delen av arbetsåret har klubben tillsammans med C. S. A. anordnat föräldramöten med föredrag ur serien "Hemmet, skolan och samhället".

Klubben har deltagit i de av arbetarekommunen anordnade föreläsningarna i kommunalkunskap, samt ävenså varit med om aftonunderhållningar för de strejkande lantarbetarna. En utflykt till ålderdomshemmet har företagits, varvid de gamla bjödos på kaffe och muntrades upp på bästa sätt.

Vi ha nu representanter i kommunalfullmäktige, i fattigvårdsstyrelsen, i de olika municipalfullmäktige samt i kommunalstyrelsen.

En kommitté har under året arbetat för att få ihop medel till ett klubbens standard, samt lyckats att på mindre än ett år få in omkring 600 kr. dels genom fester, dels å insamlingslistor, och hade klubben den stora glädjen att i år kunna delta i 1:sta-maj-demonstrationen under eget standard.

Av Morgonbris har försålts 1,115 exemplar.

Flera nya medlemmar ha under året ingått, varför medlemssiffran nu är uppe i 74, men tordé kunna mångdubblas om blott kvinnorna ville inse och förstå att vi behöva dem med i våra led för att nå fram till seger.

Med kamratlig hälsning till alla kvinnoklubbar.

A. H.

Fagersta soc.-dem. kvinnoklubb

har vid ett kamratmöte, vartill inbjudits Engelsbergs och Norbergs kvinnoklubbar, behandlat frågan om frigörelse från moderskap och beslöt mötet göra följande uttalande:

Förslag till ny lag, borde upptaga i sina paragrafer, att frigörelse från moderskap bör beviljas i de fall, då modern är behäftad med veneriska sjukdomar, vid andlig slöhet, sinnessjukdom och då moderskap följer på våldtäkt. Under debatten uttalades även önskemålet, att mycket unga flickor samt eko-

nomiskt betryckta mödrar med många barn borde äga rätt att med läkares biträde befrias från moderskap.

Sagostundsverksamheten diskuterades och antogs följande uttalande:

För att vi som bo på landsbygden, skola kunna göra något för våra barn, har förslag framkommit om samarbete mellan lärare och mödrar för att gemensamt arbeta för barnens uppfostran.

I nykterhetsfrågan uttalade mötet att vid en blivande folkomröstning böra alla kvinnor rösta för totalt förbud. Under mötets gång utförde Verdandis amatörer ett teaterstykke, "Fröken Strandbergs hemlighet". Vidare förekom sång, musik och deklamation, vilket utfördes av några klubbmedlemmar, samt ett kort anförande av red. Axel Bengtson. Efter att hava låtit kaffet sig väl smaka avslöts det angenäma mötet med ett fyrfaldigt leve för kvinnoklubbarna och förvisso ökas genom sådana möten hängivenheten för våra idéer.

A. M.—n.

Trälleborgs soc.-dem. kvinnoklubb

får kanske åter en gång i "Morgonbris" spalter påminna om sin tillvaro och den livaktighet den för närvarande utvecklar. Klubben hade under år 1919 12 ordinarie sammanträden och 8 protokollförda styrelsemöten. Vid flera olika tillfällen har klubben anordnat föredrag och föreläsningar i sådana aktuella samhällsfrågor som ligga oss kvinnor mest om hjärtat. Av dessa ha en del förut refererats i "Morgonbris", men har klubben sedan dess anordnat ett under kvinnornas agitationsvecka med fru Elin Neuman från Jönköping som talare. Ämnet var "Kvinnornas nya uppgifter i samhället".

Den 3 december hade klubben åter anordnat ett upplysningsföredrag. Denna, gången var det kyrkoherde Hagb. Isberg från Malmö som vi lyckats erhålla som talare över ämnet: "Den nya barnlagstiftningen". Även nu var det mest kvinnor som infunnit sig och med stor uppmärksamhet åhörde hur talaren med levande intresse redogjorde för den viktiga lags bestämmelser.

Vidare har under året en hel del frågor behandlats, såväl kommunala och politiska, som frågor av lokala intressen.

Medlemsantalet ökades under 1919 med 41 nya medl. och hade klubben vid årsskiftet 70 medl. Cirka 1,000 ex. av "Morgonbris" har under året sålts. Ur revisionsberättelsen framgår att inkomster och utgifter balans-

rat på en summa av kr. 926:23. Bland inkomsterna märkas inbetalda kontingenter kr. 240:90, överskott vid basarer och fester kr. 485:37. Klubben hade i tillgångar den 31 dec. 1919 kr. 425:01. Revisionsberättelsen som föredrogs vid februarimötet innevarande år, godkändes och ansvarsfrihet beviljades styrelsen för arbetsåret 1919.

Vid klubbens ordinarie möte den 8 mars lämnade ombudet fru Olivia Nordgren en utförlig redogörelse över förhandlingarna vid kvinnokongressen.

Härefter behandlades frågan om "Hustruns ställning till förslaget om ny giftermålsbalk". Ordföranden föredrog en av C. S. utskickad redogörelse över förslaget av fru Emilia Broomé, jämte ett resolutionsförslag. Efter diskussionen beslöt klubben enhälligt att instämma i detta resolutionsförslag, som skulle tillställas regeringen. Klubben beslöt också vid detta möte att anordna ett offentligt upplysningsföredrag över "De nya skolreformerna" med överlärare fröken Mathilda Holmgren från Malmö som talare. Detta möte gick av stapeln den 25 mars och blev både intressant och vällyckat, isynnerhet som klubben efteråt anordnat enskilt möte med samkväm och till detta inbjudit sina anhöriga och logen Kontinentals av N. O. V. medlemmar.

Talarinnans allt igenom intressanta föredrag rörde sig isynnerhet om folkskolans omvandling till en för alla samhällsklasser gemensam bottenskola, härefter hade tal. en utförlig redogörelse över den redan beslutade reformen för de praktiska ungdomsskolorna, bland vilka äro de obligatoriska fortsättningsskolorna samt yrkes- och lärlingsskolorna. Det lättfattliga föredraget mottogs med livligt bifall av den rätt talrika publiken.

Före och efter föredraget utfördes musik av Friska Viljors orkester. Då det obligatoriska kaffet intagits vidtog det enskilda mötet med avsjungande av "Kvinnosången".

Två diskussionsfrågor förelägo till behandling, "Kvinnorna och fackföreningsrörelsen" och "Bör pojknarnas slöjd i folkskolans högre klasser även omfatta skoreparationer?" Båda frågorna inleddes av klubbens egna medlemmar och blev det en synnerligen livlig diskussion, som inte minst våra manliga anhöriga deltog i.

Första frågan fick diskussionen utgöra svar på. Andra frågan beslöts, ehuru meningarna voro mycket delade, att ingå till folkskolestyrelsen med anhållan att skoreparationer måtte införas i fjärde klassens slöjdundervisning för gossar.

Härefter var den allvarigare delen av mötet slut och samkväm med omväxlande program vidtog, däribland sång av ett par av klubbens yngre medlemmar, musik och teater av Verdandis amatörer, som på ett förtjänstfullt sätt utförde ett litet skådespel i en akt, benämnt "Stråkjan".

Fast inte hela programmet ännu var genomgånget måste festen avslutas då den pågick i över 6 timmar. 3 nya medlemmar ingingo i klubben.

Den 12 april hade klubben anordnat arbets- och studiemöte. Detta sätt att anordna vartannat möte har visat sig vara en trevlig omväxling i klubbens arbete, och medlemmar

som så önska kunna då medhava sina hand- arbeten. Studieledaren föreläste under tiden om Selma Lagerlöfs "Ingmarsöborna" efter att hon först hållit en redogörelse över Selma Lagerlöfs många arbeten.

Då jag kanske tar tidningens utrymme alltför mycket i anspråk vill jag nu inskränka mig till att uppmana de kvinnor som stå utanför de soc.-dem. kvinnoklubbarna att i så stor utsträckning som möjligt ansluta sig till dessa. Det är en glädje att konstatera att här i vår sydliga landsända, där vi nästan äro isolerade från andra klubbar, är intresset i jämt framåtskridande, och klubbmötena äro både välbesökta och intressanta. En och annan ny medlem ha vi också nöjet att införa i vårt arbete.

Med partihälsning från Trälleborgs soc.-dem. kvinnoklubb.

Trälleborg i april 1920.

M. F—g.

Hälsingborgsklubben 20 år.

Hälsingborgs kvinnoklubb firade sin 20:de årsfest lördagen den 10 april i Folkets hus C-sal. Festen öppnades av ordf., som gav en historik över de gångna åren och klubbens verksamhet. Det visade sig att klubben under den tid som gått har haft stora svårigheter att arbeta, därför att icke arbetarkvinnorna slutit sig till den som deras plikt varit mot både sig själva och klubben. Men ännu har klubben medlemmar, som varit med vid dess bildande och som utträttat mycket arbete för klubben och socialismen. I början av arbetet var det några manliga kamrater som ivrigt hjälpte den nya organisationen med råd och hjälp. Av dessa finns endast en kvar, hr Liljedahl, och var han inbjuden med familj till 20-årsfesten. Hr Liljedahl framförde till klubben sitt tack och gav med några hjärtevarma ord till klubben rådet att arbeta framåt samt utbringade ett leve för klubben.

Föredrag hölls av journalist Carl Schill och sång utfördes av en klubbmedlem fröken Sima Kinskovsky på ett mycket förtjänstfullt sätt och ackompanjerades av fru Lily Månson. Några flickor bjödo även på sång och en klubbmedlem deklamerade. Så dracks kaffe, varefter dans och lekar vidtogo till kl. 12, då den angenäma festen avslöts av ordf. med några ord om ett gott framtidsarbete, ty nu måste kvinnorna taga vid arbetet på allvar. Till slut utbringades ett fyrfaldigt leve för klubbens framgång vilket kraftigt senterades. Tre festdeltagare ingingo i klubben. Ida Rosenqvist.

Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb

bildade vid årets början en studiecirkel i vilken inskrev sig ett 20-tal medl. Syftet med denna cirkel var, som meningen är med cirkelstudiearbetet i allmänhet, att få till stånd en höjning i andligt och kulturellt hänseende. Till det förnas förkovran har cirkeln dels lånat dels köpt litterära arbeten, och för övrigt gett varandra av egna kunskaper, och ämnar i fortsättningen hålla sig till denna ideella strävan. Vidare ämnar cirkeln inhämta socialt vetande dels genom att bevista föreläsningar dels genom att skaffa sig övad lärarekraft på sina sammankomster samt genom diskussion i dessa ämnen. Vidare

att vid sammankomsterna öva sig i uttal och parlamentarism för att sedan på klubbmötena kunna föra en saklig diskussion. Som synes har cirkeln ett stort arbetsfält framför sig och går till detsamma med hurtigt mod fast stora svårigheter hopa sig för arbetarkvinnan i hennes strävan, ty i och med detsamma hon bör och vill förkovra sig i vetande på dessa nämnda områden vet hon att hennes strävan för hemmet, för familjen ej på några villkor få stå efter, dels är i en del fall mannen fast själv socialist ett stort hinder i hennes väg, men "vad kvinnan vill, vill Gud", därpå litar Göteborgs soc.-dem. kvinnoklubb studiecirkel. H ä d d a.

Från Hässleholm.

Hässleholms soc.-dem. kvinnoklubb hade den 10 mars anordnat agitationsmöte med föredrag av fröken Ida Svensson, Immeln, och dr O. Hagnér, Hässleholm, vilka båda föredrag, gedigna och belysande för tidsandan, mottogs med välförtjänt bifall. Solosång utfördes av vår ordf. lärarinnan frkn Anna Jönsson samt av fru Josefina Lerberg fint och känsligt och vann allas erkännande. Efter uppläsandet av "Rolf Mörkes" "Trotjänaren" och en unison sång slöts den allvarliga delen och kaffedrickning vidtog.

Efteråt hölls möte med div. förhandlingar och 6 nya medl. ingingo. Mötet var fulltaligt besökt och efterlämnar de bästa minnen och en gemensam förståelse för vår sak. Ett par dagar därefter hölls extra möte för att genomgå C. S:s utsända bok i frågan om nya äktenskapslagen. Medlemmarna hade talrikt mött upp och efter noggrant genomgående av boken ifråga diskuterades en stund och beslöts enhälligt instämma i C. S:s resolution.

Den 14 april hade klubben årsmöte då de avgående, ordf. fröken Jönsson och sekr. fru Franzén, med tack för väl utträttat arbete för året som gått, enhälligt återvaldes.

Medlemsantalet är för närvarande 80 godkända och någon särskild "manspillan" har inte konstaterats. Ekonomien kan anses god, tack vare vår rediga kassör, som håller igen när det är fråga om åderlätning.

Efter mötet var anordnat litet festligt med kaffe, solo- och unison sång och föredragande av ett poem: "Krigaren inför rätta", där alla 5 i festkommittén deltog i kostym. Efter ytterligare sång och hurra för festkommittén skildes vi glada och belättna och eniga om att göra allt för vår förening och kvinnornas rätt. I j o h n.

Sveriges soc.-dem. kvinnoförbund.

Ordf. och korresp. sekreterare: Fru Signe Vessman, Upplandsgat. 85, 4 tr., Stockholm. A. T. 244 36.

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) avhåller ordinarie möte 4:de måndagen i varje månad kl. 8 e. m.

Obs. Lokal i D-salen, Folkets Hus.

Styrelsen.

Stockholms Allm. Kvinnoklubb sångkör. Repetition torsdagar kl. 8 e. m. i Folkets Hus, rum J. Beställningar mottager fröken L. Jäderlund, Allm. tel. Kungsh. 20 54, Snudbyberg 3.

Stockholms södra kvinnoklubb (soc.-dem.) avhåller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 3 tr. Södra Folkets Hus.

Ordf. fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10, III, Stockholm.

Styrelsen.

Vasastadens soc.-dem. kvinnoklubb har ord. möte 1:sta måndagen och 3:dje tisdagen i varje månad kl. 7,30 e. m. & lokalen Upplandsg. 51, 1 tr. (Gustav Vasa-automaten). Uppbörd och inskrivning varje möte.

Styrelsen.

Kungsholms soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ord. möte 2:dra måndagen i varje månad kl. 8 e. m. S:t Eriksgatan 21.

Ordf. Hildegard Ström, Bergsgatan 27, 1 tr. Ö. g.

Föreningen för Hembiträden i Stockholm avhåller möte 1:sta och 3:dje torsdagen i varje månad kl. 8,30 e. m. (utom juni, juli och aug.) i Folkets Hus G-sal.

Styrelsen.

Solna soc.-dem. kvinnoklubb håller möte 2:dra tisdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Huvudsta Folkets Hus och 4:de onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Hagalunds Folkets Hus.

Styrelsen.

Arvika soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte 2:dra måndagen i månaden kl. 8 e. m. & Folkets Hus C-sal.

Styrelsen.

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan 33
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- och utländska nyheter

Damkappor, Dräkter och Kjolar

till billiga bestämda priser. Obs.! Beställningar utföres till billiga priser.

Eskilstuna kvinnoklubb avhåller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 7.30 e. m. i Folkets Hus, rum nr 4.

Styrelsen.

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte första torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus.

Styrelsen.

FRIHET

(Organ för Sverges Soc.-dem. Ungdomsförbund.)

Utkommer en gång i månaden.

Redaktörer:

Nils Karleby och Carl Schill.

Bland medarbetarna märkas: *Författ. Ellen Key, Dan Andersson, Ragnar Jändel m. fl., Red. Ivan Oljehund, Adj. Oscar Olsson, Prof. Knut Kjellberg m. fl.*

LÄS OCH SPRID FRIHET.

Varje kvinnoklubb bör se till att kommissionär för partiets ungdomstidning finnes på var plats.

Begär kommissionärsvillkor och prov-exemplar från

TIDN. FRIHETS EXP., ESKILSTUNA.

A.-B. NYA BANKEN.

Alla slag av bankaffärer.

Högsta inlåningsränta.

EN EKONOMISK HUSMODER
BORTSLÖSAR ICKE I ONÖDAN
EN KRONA HIT... EN KRONA DIT...

SVEA VÄXT

BLIVER - EN GÅNG PRÖVAT - SEDERMERA
HENNES FAVORITSMÖR.

Liksom även **SVEA GRÄDD**

för bordet, stekning och bakning.

Samma oöverträffade kvalitet som före kristiden.

Fru Lindholms 10:e bok Diet- och Receptbok

Pris 2: — kr.

Rekvireras direkt hos mig eller genom bokhandeln.

Ur innehållet:

Dietetiska riktlinjer.

Några näringssiffror.

Detaljer i dietplanen.

Förslag till daglig matordning.

Om temperaturmätning.

Om håll.

Svedt drivande medel:

Drycker, inpackning, Priessnitz' omslag.

Om komplikationerna:

Lungblödning, lungsäcksinflammation, struption, tuberkulos, tarmtuberkulos.

Om några symptom:

Febern, hostan, nattsvetten, hålllet, matlusten, gasbildning, halsbränna, om sömnen.

"Förkylning".

Blodbrist.

Hygieniska åtgärder:

Hals-, mun- och nashygién, upp-höstningarna, desinfektionsvätska, bostadshygién m. m.

FRU HEDVIG LINDHOLM,

Upplandsgatan 68, Stockholm.

Vill Ni bliva ägare

till ett utomordentligt fint hem

med allt vad därtill hör, eller vill Ni bli ägare av en egendom, som gör Er oberoende för framtiden av alla bostadsjobb, eller önskar Ni kanske Eder en fortgående motorbåt, ett möblemang till 3 rum, en motorcykel med sidovagn av bästa fabrikat, ett presentkort, en borduppsats med allt vad därtill hör, från det minsta till det största, en linneuppsats, Nordisk Familjebok eller något annat, som Ni nu saknar.

Köp då Varvsarbetarnas lottsedel.

Vinster å 110,000 kr.

Vinster å 110,000 kr.

HUVUDVINSTER:

- 1:sta vinsten: **Full uppsättning till ett hem**, möbler till 3 rum, mattor, armatur, gardiner, matsilver, porslin, kristall m. m., m. m. Värde **15,000 kr.**
2:dra vinsten: **Valfri egendom**, att utses var som helst i landet till ett pris av **10,000 kr.**
3:dje vinsten: **Elegant motorbåt av mahogny** ..... Värde **8,000 kr.**
4:de vinsten: **Möblemang till 3 rum** ..... Värde **7,000 kr.**
5:te vinsten: **Valfri egendom**, att utses var som helst i landet till ett pris av **5,000 kr.**
6:te vinsten: **Motorcykel med sidvagn** ..... Värde **3,500 kr.**
7:de vinsten: **Presentkort** ..... Värde **1,500 kr.**
8:de vinsten: **Borduppsats**, matsilver, porslin, kristall m. m. .... Värde **1,000 kr.**
9:de vinsten: **Linneuppsats**, dukar, servetter, handdukar, lakan m. m. Värde **1,000 kr.**
10:de vinsten: **Nordisk Familjebok** i vackert band ..... Värde **900 kr.**

Dessutom vinster å 750, 650, 500, 400, 350, 300, 250, 200, 100 kr. o. s. v.

OBS! Flera vinster i mellanläget än något annat lotteri tidigare.

Lägsta vinstvärde är 8 kronor.

Obs! Dragning utan uppskov den 15 juli.

BESTÄLLNINGSEDELEN

Urklippes och insändes i öppet kuvert, åsatt 5-öres frimärke, till

Lotteriexp., Dalagatan 7, Stockholm Va.

Härmed rekv. .... st. lotter å 2:10 pr st. (Då minst 10 st. lotter rekv. erhållas dessa för 1:90 pr st.), med tillägg för porto o. dragningslista att sändas mot postförskott till

Namn: .....
(Tydligt skrivet. Icke namnteckning.)

Gata eller bynamn: .....

Postadress: .....
(Tydlig.)